

*Εξοχώτατε κ. Υπουργέ,*

*Ενδοξότατε Στρατηγέ – Αρχηγέ ΓΕΕΘΑ*

*Σεβασμιώτατε,*

*Κύριοι Βουλευτές,*

*Κύριε Αντιπεριφερειάρχη,*

*Εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας,*

*Εκπρόσωπε της Εθνικής Αντίστασης, αιωνόβιε Μανώλη Δαπόντε,*

*Συνάδελφοι στην Αυτοδιοίκηση,*

*Εκπρόσωποι φορέων, συλλόγων και οργανώσεων,*

*Κυρίες και κύριοι,*

**Χρέος και καθήκον εθνικό και συνάμα ιερό, μας συγκέντρωσε σήμερα όλους εδώ, στο Καψάλι των Κυθήρων, με αφορμή τη συμπλήρωση 80 ετών από την οριστική απελευθέρωση του νησιού μας και την πρώτη Συμμαχική Απόβαση στην Ελλάδα, που έγινε σε αυτόν εδώ τον χώρο το Σεπτέμβρη του 1944.**

**Για να αναλύσει κανείς όλα τα ιστορικά γεγονότα που οδήγησαν στην απελευθέρωση των Κυθήρων θα πρέπει να αφιερώσει πολύ χρόνο καθώς η ιστορία δεν είναι κάτι το στατικό, αλλά μια διαρκής αλληλουχία συμβάντων που συμπλέκονται μεταξύ τους και οδηγούν στη διαμόρφωση του status quo μιας περιοχής, που συνήθως επισφραγίζεται με την υπογραφή κάποιας συνθήκης.**

**Η άνευ όρων συνθηκολόγηση της Ιταλίας, το Σεπτέμβριο του 1943, δημιουργεί νέα δεδομένα στον Πόλεμο καθώς το μεγαλύτερο μέρος των ιταλικών δυνάμεων τάσσεται πλέον στο πλευρό των Συμμάχων, ενώ ενισχύει και τις τάξεις της Εθνικής Αντίστασης. Έτσι οι Γερμανοί, σε συνεργασία με τους**

**Βούλγαρους ξεκινούν στο τέλος του 1943 και τις αρχές του 1944 ευρείες επιχειρήσεις εκκαθάρισης κατά των αντιστασιακών ομάδων και κυρίως κατά του ΕΛΑΣ. Την ίδια περίοδο, ελληνικές και βρετανικές δυνάμεις εκδράμουν όλο και συχνότερα στα νησιά του Αιγαίου.**

**Από τις γενικότερες αυτές πολεμικές επιχειρήσεις δεν έμειναν ανεπηρέαστα τα Κύθηρα, ένα νησί με καίρια στρατηγική θέση στην Ανατολική Μεσόγειο. Στα τέλη Αυγούστου του 1944 οι Γερμανοί εγκαταλείπουν τη βάση τους στην Αγία Ελέσα και κατευθύνονται προς το Καψάλι με στόχο να παραληφθούν από γερμανικό πλοίο και να φύγουν από το νησί αναίμακτα. Ωστόσο, εγκλωβίζονται στον όρμο του Καψαλίου όπου συγκρούονται με τις τοπικές δυνάμεις της Αντίστασης και τελικά επιβιβάζονται εν μέσω πυρών στο γερμανικό торπιλοβόλο που τους περίμενε. Από εκείνη τη μέρα, 4 Σεπτεμβρίου του 1944, το νησί απελευθερώνεται de facto.**

**Στις 9 Σεπτεμβρίου βρετανοί αλεξιπτωτιστές πραγματοποιούν αναγνώριση της περιοχής καθώς το Βρετανικό Ναυτικό είχε ήδη αποφασίσει να κάνει τα Κύθηρα προκεχωρημένη βάση επιχειρήσεων κατά μήκος των ακτών της Πελοποννήσου. Η Fox Force υπό τον Αντισυνταγματάρχη Ronnie Tod θα παρείχε άμυνα στην βάση των Βρετανών.**

**Στις 15 Σεπτεμβρίου, οι βρετανικές αποβατικές άκατοι προσορμίζονται στην παραλία του Καψαλίου και πραγματοποιείται έτσι η πρώτη απόβαση συμμαχικών στρατευμάτων σε ελεύθερο ελληνικό έδαφος. Το ιστορικό αυτό γεγονός αποτύπωσε σε μια μοναδική φωτογραφία ο**

αείμνηστος κυθήριος φωτογράφος Εμμανουήλ Σοφίος, που πρόλαβε να την τραβήξει λίγα μόλις λεπτά πριν του ανακαλέσουν την άδεια που του είχαν δώσει. Στο σημείο αυτό θερμά ευχαριστώ την εγγονή του Εβίτα, για την παραχώρηση της χρήσης της ιστορικής αυτής φωτογραφίας.

Επιπλέον, η κινηματογραφική μονάδα του Βρετανικού Στρατού αποθανατίζει τόσο την ιστορική απόβαση στο Καψάλι, όσο και τους κατοίκους των Κυθήρων, τα βρετανικά στρατεύματα και την παρέλαση τμήματος ανταρτών.

Ο Δανός Ταγματάρχης Άντερς Λάσσεν, σημειώνει στο ημερολόγιό του ότι οι Σύμμαχοι έγιναν δεκτοί με ενθουσιασμό από τους κατοίκους, με τους πιο ένθερμους να βουτούν με τα ρούχα στην θάλασσα για να τους προϋπαντήσουν και τις καμπάνες από τους γειτονικούς ναούς του Αγ. Γεωργίου, του Αγ. Νικολάου και του Αγ. Σπυρίδωνος να χτυπούν ακατάπαυστα. Βρετανοί βετεράνοι θυμούνται τους Έλληνες στην ακτή «να φιλούν το έδαφος με δάκρυα στα μάτια αναφωνώντας «χώμα ελληνικό».

Στις 25 Σεπτεμβρίου, ακριβώς σε αυτό το σημείο, αποβιβάζεται ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος, ως εκπρόσωπος της Ελληνικής Εξόριστης Κυβέρνησης του Γεωργίου Παπανδρέου στη Μ. Ανατολή και εδώ ασπάστηκε για πρώτη φορά το χώμα της ελεύθερης Ελλάδας.

Ο Κανελλόπουλος, με έκδηλη συγκίνηση σημειώνει στο ημερολόγιό του:

*«Από τις έξι τ' απόγευμα αξιώθηκα από τον Θεό να βάλω το πόδι μου σε χώμα ελληνικό. Βρίσκομαι στα Κύθηρα. Πολλές*

*λεπτομέρειες είναι βαθιά συγκινητικές. Πολλά γεγονότα, που έγιναν αυτές τις λίγες ώρες, είναι μεγάλα. Είναι αδύνατον να τα περιγράψω απόψε».*

Δύο ημέρες αργότερα, στις 27 Σεπτεμβρίου, καταπλέει στο Καψάλι το Αντιτορπιλικό «Θεμιστοκλής» με 550 άνδρες του Ιερού Λόχου, από τη Χάιφα, επισφραγίζοντας οριστικά την απελευθέρωση των Κυθήρων από τις Δυνάμεις του Άξονα.

*Κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι,*

Η σημερινή εκδήλωση είναι η 3<sup>η</sup>, από μια σειρά εκδηλώσεων με στόχο την ανάδειξη σημαντικών – και εν πολλοίς άγνωστων – πτυχών της τοπικής μας ιστορίας. Μιας ιστορίας που δεν διδάσκεται στις σχολικές αίθουσες, έχουμε όμως χρέος να αναδεικνύουμε και κυρίως να διδάσκουμε δι' αυτής τις νέες γενιές.

Το 2016, στο πλαίσιο του Αφιερωματικού Έτους Ελλάδας – Ρωσίας, τιμήσαμε το Ρώσο Ναύαρχο Νικόλαο Φιλοσοφώφ, που από Αρχιναύαρχος του Ρωσικού Στόλου και στενότατος συνεργάτης του Τσάρου, κατέληξε μετά το 1917 να υπηρετεί στο Φάρο των Αντικυθήρων ως κελευστής, ενώ με δική του παρέμβαση σώθηκε από βέβαιη πυρπόληση από τους Γερμανούς το ιστορικό αρχείο των Κυθήρων, που είναι ένα από τα σπουδαιότερα της Χώρας, με χιλιάδες νοταριακά και ιστορικά έγγραφα από το 1500.

Το 2018, στην άκρη του λιμενοβραχίονα που βρισκόμαστε σήμερα, δημιουργήσαμε το Μνημείο των Άγγλων του Βρετανικού Καταδρομικού HMS GLOUCESTER, που στις 22 Μαΐου 1941, λίγο έξω από τα Κύθηρα πήρε στον υγρό του

τάφο 722 από τα 802 μέλη του πληρώματός του μετά από ανηλεή γερμανικό βομβαρδισμό.

Και σήμερα τιμάμε τους ανθρώπους και τα γεγονότα της Απελευθέρωσης του Νησιού από τις Δυνάμεις του Άξονα και της 1<sup>ης</sup> Συμμαχικής Απόβασης στην ελεύθερη πλέον Ελλάδα.

Ένα χρέος ακόμα, που ελπίζω σύντομα να εκπληρωθεί, είναι η απόδοση τιμής προς τους κατά καιρούς πολιτικούς εξορίστους, που στέλνονταν στα Κύθηρα σε εποχές που η μάχη των ιδεών γινόταν με τα όπλα και όχι με το λόγο και τη σκέψη. Από τους πρώην Πρωθυπουργούς Γεώργιο Παπανδρέου και Τζανή Τζανετάκη που εξορίστηκαν επί μακρόν στα Κύθηρα, μέχρι τους Επτανήσιους Ριζοσπάστες Βουλευτές της Ιονίου Βουλής που οι Άγγλοι εξόρισαν στα Αντικύθηρα.

*Κύριε Υπουργέ,*

Η σημερινή παρουσία σας στο νησί των Κυθέρων, ως εκπροσώπου του Πρωθυπουργού κ. Κυριάκου Μητσοτάκη, περιποιεί μεγάλη τιμή για τον τόπο μας, τις Αρχές και τους κατοίκους του. Και αυτό διότι τόσο κατά τη θητεία σας στο Υπουργείο των Εξωτερικών όσο και τώρα στο κρίσιμο Υπουργείο Εθνικής Αμύνης, βάζετε τη σφραγίδα σας σε εθνικά γενναίες πολιτικές και αποφάσεις που προασπίζουν τα εθνικά συμφέροντα, εγγυώνται το απαραβίαστο των συνόρων μας και αναβαθμίζουν τις Ένοπλες Δυνάμεις της Χώρας εμπεδώνοντας σε κάθε πολίτη την έννοια της σταθερότητας και κυρίως της ασφάλειας μέσα στο ασταθές γεωπολιτικό περιβάλλον που βιώνει ο πλανήτης και ειδικότερα η περιοχή μας.

**Κλείνοντας θέλω να επισημάνω κάτι που τονίζω κάθε φορά που εκπρόσωπος της Πολιτείας τιμά το νησί μας με την παρουσία του.**

**Από το 1951 μέχρι σήμερα, μόλις 19 κατοικημένα νησιά – ανάμεσά τους η Κρήτη, η Εύβοια, η Ρόδος – έχουν αυξήσει το μόνιμο πληθυσμό τους. Αντίθετα σε περισσότερα από 100 ο μόνιμος πληθυσμός είτε μειώθηκε είτε μηδενίστηκε. Νησιά που έχουν τεράστια σημασία για τα εθνικά μας συμφέροντα και θωρακίζουν την πατρίδα μας με βάση το Δίκαιο της Θάλασσας. Τα νησιά μας χρειάζονται περισσότερη στήριξη. Οι μικρονησιωτικές κοινωνίες πρέπει όχι απλά να επιβιώσουν, αλλά να κάνουν ένα βήμα μπροστά. Η μεγάλη βόμβα του δημογραφικού και της γήρανσης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού να μην αφεθεί να εκραγεί. Οι μικροί νησιωτικοί Δήμοι να ενισχυθούν με προσωπικό και με μείωση της γραφειοκρατίας που εμποδίζει κάθε προσπάθεια τοπικής ανάπτυξης. Οι υγειονομικές και εκπαιδευτικές δομές τους – δηλαδή η Παιδεία και η Υγεία που είναι το πρώτο πράγμα που ένας νέος γονιός θα σταθμίσει για να μείνει σε ένα νησί – να αναβαθμίζονται διαρκώς. Οι νέες οικογένειες να στηριχθούν ουσιαστικά για να μείνουν και κυρίως να δημιουργήσουν σε τόπους όπως τα Κύθηρα και τα ακόμα πιο απομακρυσμένα Αντικύθηρα που δυστυχώς οδεύουν στην ερήμωση.**

**Αυτά είναι τα μηνύματα που θα θέλαμε κ. Υπουργέ, όχι μόνο να ακούσετε αλλά και να μεταφέρετε στον κ. Πρωθυπουργό και τους συναδέλφους σας.**

**Οι νησιώτες είμαστε και θα είμαστε εδώ, πάνω στους βράχους μας.**

**Γιατί πάντα θα μας εμπνέει ο πίνακας του Βατώ και η γραφίδα του Μπωντλέρ για το ταξίδι στα Κύθηρα. Και αν αυτό το ταξίδι έχει δυσκολίες, κι αν οι στίχοι του Κώστα Ουράνη μας θλίβουν όταν γράφει:**

*Μα το ταξίδι ήταν μακρύ κι η χειμωνιά μας βρήκε!...  
Οι φανταχτές κι ανάλαφρες παντιέρες μουσκευτήκαν,  
τα χρώματα ξεβάψανε και τ' άνθη εμαραθήκαν  
και κάτου απ' τους άξενους τους ουρανούς, το πλοίο  
απόμεινε ακυβέρνητο στο κύμα τ' αφρισμένο  
με το φτωχό μας Όνειρο στην πρύμνη πεθαμένο.*

**εμείς πάντα θα διατηρούμε τα όνειρά μας ζωντανά, εμπνεόμενοι από το ένδοξο παρελθόν και τους Ήρωες του 40 που σήμερα τιμούμε και θα απαντάμε με το ποίημα της Έφης Αιλιανού:**

*Αν τη ζωή σου δεν σπατάλησες στα εφήμερα,  
κι έλαμπαν πάντα ανίκητα τα Κύθηρα βαθιά σου,  
μπροστά σου σίγουρα στο τέλος θα τα βρεις.*

*Στα Κύθηρα όμως όταν πας πίσω πώς να γυρίσεις;  
Από την θεία ενότητα του είναι σου  
κι από τη μια, την αδιαίρετη μονάδα  
πάλι στον κύκλο να γυρίσεις τον φριχτό,  
πάλι σε χίλια-δυο να σκορπιστείς κομμάτια;....  
Κάλλιο το πλοίο να βουλιάξει μεσοπέλαγα.*

**Ζήτω το Έθνος!**

**Ζήτωσαν οι Ένοπλες Δυνάμεις μας!**

**Αιωνία η μνήμη των Ηρώων και Μαχητών του 40!**

**Σας ευχαριστώ!**